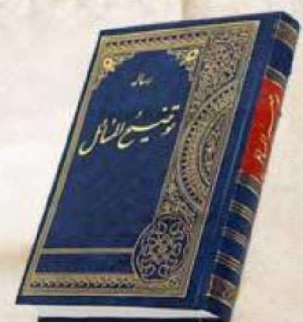

عنوان درس

تقلید ۳

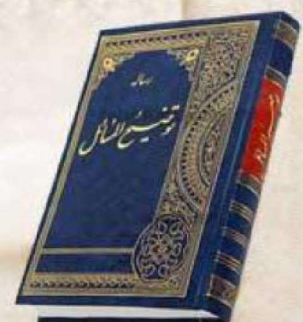
ویژه نوجوان ۲ (دیرستان)

صالحین استان زنجان
www.SalehinZn.ir

فهرست

۳	 مقدمه
۳	 راههای شناخت مجتهد جامع الشرائط
۳	 راههای به دست آوردن فتوای مجتهد
۴	 احکام عدول
۴	 ۱. مواردی که عدول به غیر اعلم جایز است
۴	 ۲. مواردی که عدول جایز نیست
۴	 مسایل متفرقه ی تقلید
۶	 تمرین و تحقیق

مقدمه

مكلف بايد مسائلى را كه انجام تكاليف شرعى روزمره وابسته به دانستن آن است فرا بگيرد، مانند مسائلى اصلى نماز و روزه و طهارت و برخى معاملات و غير آن، و اگر ياد نگرفتن احكام به ترك واجب يا ارتكاب حرام بيانجامد گناهكار خواهد بود. در اين رابطه در درس تقليد (۲ و ۱) به بيان مسائلى چون راههاى شناخت احكام و شرايط مرجع تقليد پرداختيم. در اينجا نيز به بيان پاره اى ديگر از اين احكام ميپردازيم.

راههاى شناخت مجتهد جامع الشرائط

از دو راه مى توان مجتهد حائز شرايط را شناخت:

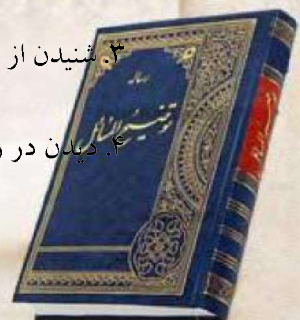
- اطمينان، چه از راه شهرت فراگير ميان مردم و چه از راه تجربه ي شخصى و چه از راه ديگر.
- شهادت دو نفر عادل از اهل خبره، هر چند موجب اطمينان نشود.

توجه

- اگر دو نفر عادل و اهل خبره بر صلاحيت و جامع الشرائط بودن مجتهدى شهادت دهند، تا زمانى كه دو نفر عادل و اهل خبره ديگر كه معارض آن باشد پيدا نشود، آن شهادت حجت شرعى است و به آن اعتماد مى شود.

راههاى به دست آوردن فتواى مجتهد

۱. شنيدن از خود مجتهد.
۲. شنيدن از دو يا يك فرد عادل.
۳. شنيدن از يك نفر مورد اطمينان.
۴. ديدن در رساله ي مجتهد در صورتى كه رساله ي وي مصون از اشتباه باشد.

احکام عدول کردن

۱. مواردی که عدول به غیر اعلم جایز است:

- در مسایلی که مجتهد اعلم، فتوا ندارد و غیر اعلم در آن مسأله احتیاط نکرده و فتوای صریح دارد. (البته با رعایت ترتیب الأعلّم فالأعلّم بنا بر احتیاط واجب).
- در مسایلی که فتوای غیر اعلم مخالف فتوای اعلم نباشد.
- در مسایلی که فتوای اعلم مخالف احتیاط است و فتوای غیر اعلم موافق احتیاط.

۲. مواردی که عدول جایز نیست:

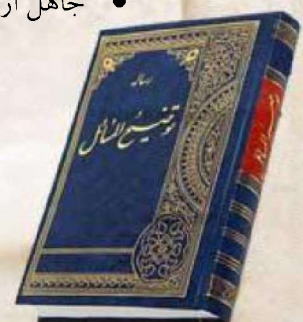
- عدول از مجتهد زنده به مجتهد دیگر بنا به احتیاط واجب جایز نیست مگر این که وی فاقد یکی از شرایط مرجعیت باشد، مثلاً مرجع دوم، اعلم از مرجع اول و فتوای او در مسأله ای مخالف فتوای مجتهد اول باشد.
- رجوع به مجتهد میت بعد از عدول از او به مجتهد زنده در مسایلی که عدول شده جایز نیست.

توجه

- صرف گمان به ناهماهنگی فتاوی مرجع تقلید با زمان و شرایط حاکم بر آن و یا دشواری عمل به فتاوی او، سبب جواز عدول از مجتهد اعلم به مجتهد دیگر نمی شود.

مسایل متفرقه ی تقلید

- هرگاه برای مکلف در اثنای نماز مسأله ای پیش بیاید که حکم آن را نمی داند، جایز است به یکی از دو طرفی که احتمال آن را می دهد عمل کند و نماز را به آخر برساند، ولی پس از نماز باید مسأله را بپرسد و اگر آنچه عمل کرده موجب بطلان نمازش شده باشد، نماز را دوباره بخواند.
- جاهل از یک نظر بر دو قسم است:

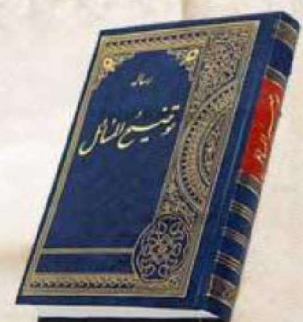
۱. جاهل قاصر: کسی که اصلاً متوجه جهل خود نیست و یا راهی برای برطرف کردن جهل خود ندارد.

۲. جاهل مقصر: به کسی گفته می شود که متوجه جهل خود بوده و راههای رفع جهالت خود را هم می داند ولی در آموختن احکام کوتاهی می کند.

• احتیاط واجب یعنی وجوب انجام یا ترک فعلی از باب احتیاط. در احتیاط واجب مقلد می تواند به مجتهد دیگر که احتیاط نکرده و فتوای صریح دارد با رعایت ترتیب الأعلّم فالأعلّم رجوع کند. (یعنی اگر می خواهد به مجتهد دیگری هم رجوع کند، ترتیب در اعلّیت را مراعات کند).

• همه ی عبارت های «فیه اشکال»، «مشکل»، «لا یخلو من اشکال»، «لا اشکال فیه» که در کتب فقهی به کار می روند، دلالت بر احتیاط دارند مگر عبارت «لا اشکال فیه» که فتوی است.

• در مقام عمل فرقی بین «جایز نیست» و «حرام است» وجود ندارد.

تمرین

۱. راههای دستیابی به فتوای مجتهد را ذکر نمایید؟
۲. آیا کسی که اجازه از مجتهد ندارد جایز است متصدی نقل فتوای مجتهد و بیان احکام شرعی شود؟
۳. مواردی که عدول به غیر اعلم جایز نیست را توضیح دهید؟
۴. در چه مواردی عدول واجب است؟
۵. اقسام جاهل کدامند؟
۶. فرق بین جایز نبودن و حرام چیست؟

تحقیق

آیا سپردن وظیفه ی تحقیق و جستجو برای یافتن مجتهد جامع الشرائط به پدر، معلم، مربی، و یا غیر آنان صحیح است؟ و آیا نظرشان در این مورد از نظر شرعی معتبر است؟

